

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Tredie Brev til en højvelbaaren Herre. 1743

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 226. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252801157856.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Jeg har bestemt ikke noget imod dem som ønsker at blive frelst; men jeg kan ikke fordrage dem der udadtil hos andre angriber det som de i deres inderste Sind finder rigtigt, eller som offentligt gaar ind for hvad de griner ad naar de er for sig selv. Det første er at fejle, og det er kun 227 menneskeligt; men det andet er aabenlyst at gøre Grin med Vorherre, og det kræver Straf. For at det ikke skal se ud som om jeg aabenlyst tager Kætteerne i Forsvar, skelner jeg mellem dem der tager fejl i ond Tro og dem der gør det i god Tro. De første fordømmer jeg (for saa vidt som de i det hele taget eksisterer); de sidste har jeg Medlidenhed med, undtagen hvis de gør Propaganda for deres Fejltagelser, for saa maa man straffe dem for at have forstyrret den offentlige Ro og Orden. Kun fra det Synspunkt kan Intolerance undskyldes; for alt hvad der bringer Samfundsordenen i Ulave maa Samfundet undertrykke med sine Love. Derfor straffer Staternes Regeringer med Rette Mord, Røveri, Tyveri og lignende Forbrydelser, mens andre Fejl som Gerrighed, Utaknemmelighed, Graadighed, Ødselhed og gale Overbevisninger ikke bliver bragt for Retten hos dem, men kun sorterer under den guddommelige Domstol. Den hellige Skrift viser ogsaa at der før i Tiden har været Dødsstraf for at dyrke Afgudsbilleder. Men det var det jødiske Samfunds teokratiske Styreform der medførte dette; for at dyrke Hedningernes Guder var det samme som at gøre Oprør mod Gud, Jødefolkets Konge. At dyrke fremmede Guder var derfor for dem det samme som at forkaste deres eget Samfunds Øvrighed, hvad der uvægerlig maatte føre til Samfundets Ødelæggelse. Derfor blev der ogsaa tit slaaet haardt ned paa mindre Forbrydelser, mens de større gik fri for Straf, hvis de var mere af teoretisk end praktisk Art. Derfor tolererede man Saddukæerne, som ikke troede paa Opstandelsen og paa Tilstedeværelsen af Aander, mens andre fik Dødsstraf for den mindste Forsømmelse af Ceremonierne. Man ser heraf hvem det er jeg ikke synes man bør vise Tolerance overfor; det er nemlig udelukkende dem som er Tilhængere af Ideer der er vendt imod Statsmagten. Man bør ikke vise Tolerance over for Katolikker, for de er selv intolerante og søger baade ved Magt og List at udbrede deres Lære. Og man bør ikke vise Tolerance over for Religionsfanatikere, for de nægter 228 at aflægge Lydighedsed og kaster et Samvittighedens Slør over deres Obsternasighed.